

**Programma van toetsing en afsluiting
(PTA)**

klas 6

schooljaar 2024 – 2025

juni 2024

INHOUDSOPGAVE:

1	Algemene informatie	2
1.1	De Tweede Fase in klas 6	2
1.2	Het examendossier	2
1.3	Organisatie en begeleiding	3
1.4	Overigen	4
2	Regelingen	5
2.1	Het maken van schriftelijke toetsen	5
2.2	Regeling met betrekking tot inleveren van B- en C-toetsen	5
2.3	Herkansingsregeling	5
2.4	Regelingen voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften	7
3	Programma van toetsing en afsluiting	9
3.1	Overzicht van de toetsen in klas 6	9
3.2	Toegestane hulpmiddelen bij A-toetsen	10
3.3	Het Profielwerkstuk en de Meesterproef	11
3.4	Toetsroosters	12
4	Het PTA per vak	15
5	Examenregelgeving¹	38
6	Het Centraal Examen	44

¹ Examenreglement en Examenbesluit vwo – havo - vmbo van Openbaar Onderwijs Groep Groningen is niet opgenomen in dit boekje/bestand. Zie hiervoor de website van school.

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 De Tweede Fase in klas 6

Het programma in de Tweede Fase VWO bestaat (wettelijk) uit een gemeenschappelijk deel, een verplicht profieldeel, een profielkeuzevak en een deel vrije ruimte. Opgeteld bestaat de studielast in de klassen 4, 5 en 6 uit minimaal 4920 studielasturen (slu).

Aan het eind van klas 4 heb je gekozen uit de profielen Cultuur en Maatschappij (CM), Economie en Maatschappij (EM), Natuur en Gezondheid (NG) of Natuur en Techniek (NT). Het is mogelijk in twee verwante profielen examen te doen: NG én NT respectievelijk CM én EM.

Het schooljaar in klas 6 is ingedeeld in drie periodes. Gedurende dit schooljaar zullen nog twee toetsweken plaatsvinden. In de laatste periode vinden bovendien nog de mondelinge examens voor Frans, Duits, Engels en Nederlands plaats. Deze periode is daarnaast bestemd voor voorbereiding op het Centraal Examen.

Het actuele (jaar)rooster is altijd te vinden op de website van de school (www.praedinius.nl).

Als door lesuitval een rooster ontstaat met een gat van meer dan drie tussenuren kan een leerling bij de bovenbouwondersteuner het verzoek doen om vrijstelling van (een deel) van de lessen die het gat veroorzaken. Een gat van drie tussenuren of minder of het hebben van een enkele les op een dag zijn geen grond voor het verkrijgen van vrijstelling.

1.2 Het examendossier

Het eindexamen waarmee je de Tweede Fase in klas 6 wordt afsluit bestaat uit twee onderdelen: het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE). Het schoolexamen heeft de vorm van het zogeheten "examendossier". Gedurende de periode waarin je een vak volgt, werk je aan de invulling van het schoolexamen en vul je je dossier met toetsen en werkstukken. Dat begint (voorzichtig) in klas 4, neemt in klas 5 toe en loopt door tot vlak voor het centraal examen in klas 6 in mei.

Het schoolexamen kent de volgende onderdelen:

- a. theoretische toetsen **(A-toetsen)**
- b. praktische toetsen **(B-toetsen; afgesloten met een cijfer)**
- c. handelingsdelen **(C-toetsen; afgesloten met 'voldaan')**
- d. het profielwerkstuk **(PWS)**

Voor meer uitleg over deze onderdelen van het schoolexamen: zie het hoofdstuk 5 over examenregelgeving.

Alle onderdelen van het schoolexamen (SE) moeten afgerond zijn om deel te kunnen nemen aan het centraal examen (CE). Docenten houden je vorderingen op SE-toetsen apart bij en voeren die in het leerlingvolgsysteem van de school in. Alle toetsen, werkstukken, verslagen e.d. die meetellen voor het SE worden op school bewaard. Een half jaar nadat je van school bent gegaan kun je die na schriftelijk verzoek ophalen.

In hoofdstuk 4 is van ieder vak het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) voor klas 4 opgenomen. Achter elke toets staat aangegeven welke soort toets het is. Voor alle SE-toetsen is het PTA bindend.

1.3 Organisatie en begeleiding

Examensecretariaat

Centraal in dit laatste jaar staat het examen. Voor vragen omtrent de organisatie en de uitvoer van de schoolexamens en het centraal examen kunnen leerlingen en ouders / verzorgers terecht bij de examensecretaris, Mw. P.S. Gombert p.gombert.praedinius@o2g2.nl. Ook voor zaken rond het jaarboek, het examengala en andere commissies is de examensecretaris het eerste aanspreekpunt.

Examencommissie

Examens worden met grote zorg georganiseerd, voorbereid en nagekeken. Zijn er evengoed vragen en zelfs klachten rondom de gang van zaken bij individuele examens, dan kun je die kwijt bij de examencommissie:

Voorzitter	Mevrouw C. Barlag, conrector bovenbouw
Lid	Mevrouw P.S. Gombert, examensecretaris
Lid	Mevrouw L. Heck-de Weerd, docent Duits.

De mentor

Ook in klas 6 heeft iedere leerling een persoonlijke mentor die zorg dragen voor individuele begeleiding. Zij zijn ook in het examenjaar het eerste aanspreekpunt voor ouders / verzorgers als het gaat om het welbevinden en het functioneren op school. In voorkomende gevallen speelt ook de bovenbouwondersteuner, mevr. Smeur hierin een rol, of doen we een beroep op hulpverleners die bij de school zijn betrokken.

Bovenbouwondersteuner

De bovenbouwondersteuner is na de mentor het tweede aanspreekpunt voor leerlingen en ouders.

Zij overlegt regelmatig met de mentoren over de klassen en de individuele leerlingen. Verder vallen onder haar taken o.a. het organiseren van toetsweken en herkansingen, het organiseren van al het maatwerk voor individuele leerlingen.

LOB en decanaat

Al twee jaar ben je bezig met het opbouwen van een dossier over je gewenste ontwikkeling en toekomstige loopbaan (LOB). In klas 6 moet je voor dat dossier nog één LOB-activiteit doen en twee verslagen maken (zie hoofdstuk 4). Natuurlijk ga in het jaar van je studiekeuze veel meer LOB-activiteiten ondernemen. Vanuit school wordt je geholpen door je mentor en de decanen, mvr. Frankema en mevr. Reinalda.

Het decanaat bevindt zich in de koepel, locatie Turfsingel. Wanneer er vragen zijn, kun je gerust een keer binnenwandelen of een gesprek aanvragen. Je kunt altijd een online interesse test doen en de resultaten met ons bespreken. Daarnaast is er allerlei foldermateriaal en zijn er boekjes over studies en universiteiten beschikbaar bij het decanaat. Op www.studiekeuze123.nl is veel informatie te vinden over bijvoorbeeld de open dagen van de verschillende opleidingen. In het vak "LOB en decanaat klas 6" op *it's learning* kun je ook informatie vinden. Hierin staat een link naar de online keuzegids voor bacheloropleidingen.

Studieoriëntatieverlof:

In klas 6 krijg je drie verlofdagen voor een bezoek aan een opleiding of voor deelname aan een onlinebijeenkomst over je studiekeuze. In het begin van het jaar kun je een open dag bezoeken, later in het jaar is het aan te raden "een dag student" of een "meeloopdag" of "webklassen" te gaan doen. Om studieoriëntatieverlof te krijgen moet je dit verzoek eerst met je ouders bespreken. We gaan ervanuit dat je het verzoek dat je indient met je ouders hebt besproken. Zij moeten namelijk toestemming geven voor het bezoek. Om toestemming te krijgen van school moet je het studieoriëntatieformulier downloaden van *it's learning* en het ingevulde formulier sturen naar decanaat@praedinius@o2g2.nl. Een van de decanen laat je weten of het goed is dat je gaat. Voor vragen of een afspraak met een decaan mail je naar: decanaat.praedinius@o2g2.nl

De vertrouwenspersonen.

Persoonlijke zaken die je niet goed kwijt kunt of wil aan je mentor, kun je bespreken met een **vertrouwenspersoon**. Op het Praedinius hebben mevrouw M. Lukkien en de heer M. Cioffi hebben deze functie. Zij weten ook waar je buiten school terecht kunt voor hulp. Mail: vertrouwenspersoon.praedinius@o2g2.nl.

Schoolarts

Heb je medische vragen, lichamelijke klachten of andere problemen, dan kun je daarvoor terecht bij schoolarts Christiaan Sjobbema; 06-25634052 050-3674990; christiaan.sjobbema@ggd.groningen.nl.

Voor een melding over seksuele intimidatie, seksueel misbruik en/of psychisch of fysiek geweld kun je tenslotte terecht bij het meldpunt vertrouwensinspecteurs 0900-1113111

1.4 Overigen

De mediatheek

In de mediatheek staan naast boeken, tijdschriften en knipselmappen ook computers waarmee informatie gezocht kan worden op het internet. Verder zijn in de mediatheek een printer en een kopieerapparaat, waarop je dingen kunt reproduceren. Bij problemen met kopiëren en afdrucken kun je de mediathecaris raadplegen.

De regels die in acht moeten worden genomen bij gebruik van de mediatheek zijn te vinden in de schoolgids.

De Koepel

“De Koepel” (T28 + T29) is GEEN studieruimte, maar een modern leslokaal. Het is dan ook niet toegestaan hier zonder begeleiding te werken.

Informatie leerlingenmail

Het adres van de website is www.praedinius.nl.

De bovenbouwondersteuner, mentoren en de meldkamerfunctionaris zullen berichten versturen via het Praedinius-mailadres. Je moet daarom elke dag je Praedinius-mail lezen.

Procedure errata PTA

Het PTA valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolleiding en is met zorg samen met de secties opgesteld. Bij het ter perse gaan van het PTA zijn altijd enkele zaken of nog niet bekend of nog niet juist aan te geven. De nieuwste versie is op de website van het Praedinius gymnasium te raadplegen: www.praedinius.nl.

Daarnaast kan het voorkomen dat in de loop van het schooljaar blijkt dat het PTA onjuistheden bevat en/of dat bijstelling van het PTA nodig is. Wanneer een leerling of docent meent dat er sprake is van een onjuistheid, dan is de mentor het eerste aanspreekpunt. Indien nodig overlegt de mentor met de schoolleiding over een passende oplossing. De schoolleiding zal de leerling(en) en betrokken sectie(s) zo spoedig mogelijk informeren over het erratum en de aanpassing van het PTA. De aanpassing zal eveneens gepubliceerd worden op de website. De schoolleiding informeert de MR over de onjuistheid en de wijze waarop aanpassing van het PTA tot stand is gekomen. Waar dat aan de orde is, zullen erratum en aanpassing gemeld worden aan de Inspectie van het Onderwijs.

2. Regelingen

2.1 Het maken van schriftelijke toetsen

1. Bij een toets mogen alleen de toegestane hulpmiddelen gebruikt worden. Voor een overzicht zie 3.2. De toegestane hulpmiddelen dienen door de leerling zelf mee te worden genomen.
2. Niet alleen het aantoonbaar gebruik maar ook louter het bezit van een telefoon, smartwatch of enig ander communicatiemiddel tijdens de zittingsduur van een toets wordt als fraude aangemerkt.
3. Het gebruik van generatieve kunstmatige intelligentie zoals Chat GPT om toetsen en werkstukken te produceren wordt als fraude aangemerkt.

2.2 Regeling met betrekking tot het inleveren van B- en C-toetsen

Voor het inleveren van B-toetsen (praktische opdrachten) gelden de volgende regels:

- 1 De in het programmaboekje opgenomen inleverdata zijn de uiterste data waarop de opdracht moet zijn voltooid en – indien van toepassing – bij de docent moet zijn ingeleverd.
- 2 Als een leerling het werk ter verbetering terugkrijgt, moet hij de opdracht binnen 14 dagen verbeterd aan de docent retourneren.
- 3 Levert je het werk niet op de vastgestelde datum in, dan kan jr verplicht worden elke schooldag na afloop van de reguliere lessen tot 17.00 uur aanwezig te zijn, totdat de opdracht is voltooid. Gedurende deze periode kan je de toegang tot de lessen voor het betreffende vak ontzegd worden.

Voor het inleveren van C-toetsen gelden de volgende regels:

- 1 De in het PTA-boekje opgenomen inleverdata zijn de uiterste data waarop de opdracht moet zijn voltooid en – indien van toepassing – bij de docent moet zijn ingeleverd.
- 2 Als een leerling het werk ter verbetering terugkrijgt moet deze de opdracht binnen 14 dagen verbeterd aan de docent retourneren. Is het dan weer niet in orde, dan kan de leerling een nieuwe opdracht krijgen.
- 3 Levert de leerling de toets niet op de vastgestelde datum in, dan kan hij verplicht worden elke schooldag na afloop van de reguliere lessen tot 17.00 uur aanwezig te zijn, totdat de opdracht is voltooid. Gedurende deze periode kan hem de toegang tot de lessen voor het betreffende vak ontzegd worden.
- 4 Het niet voldoen aan de eisen en/of het niet op tijd inleveren van de C-toets kan consequenties hebben voor een A-toets die in sommige gevallen aan de C-toets gekoppeld is (b.v. uitsluiting van de A-toets, waardoor de leerling verplicht een herkansing moet inzetten om de A-toets in tweede instantie te doen).
- 5 Zonder afronding van deze C-toetsen kan een leerling zijn/haar diploma niet ontvangen.

2.3 Het inhalen en/of herkansen van toetsen

2.3.1 Ziekmelding bij toetsen

Een ziekmelding moet een ouder/verzorger voor aanvang van de toets(en) telefonisch doorgeven via het absentienummer: 050 3210533. Leerlingen die 18 jaar of ouder zijn, mogen dit zelf doen, tenzij hierover andere afspraken zijn gemaakt tussen de leerling en de school. Ook moet er een mail met een korte toelichting naar de meldkamer (meldkamer.praedinius@o2g2.nl) over de reden en vermoedelijke duur van de afwezigheid.

Een ziekmelding voor een tweede toets op een toetsdag in de toetsweek moet door de leerling persoonlijk worden gedaan bij de meldkamer.

Een ziekmelding voor alleen de eerste toets van twee toetsen op een dag kan uitsluitend nadat dit van te voren is overlegd met de examensecretaris Mw. Gombert (p.gombert.praedinius@o2g2.nl).

2.3.2 Het inhalen van A-toetsen

A-toetsen die tijdens de toetsweek niet gemaakt konden worden wegens ziekte, worden ingehaald volgens een gecoördineerd rooster. Dit gebeurt zo spoedig mogelijk na de toetsweek en na afloop van de reguliere lessen van die dag. Dit rooster wordt algemeen bekend gemaakt op Zermelo en via een e-mail aan de hele jaarlaag. Alle leerlingen worden geacht regelmatig hun schoolmail te checken; het niet gelezen hebben van een mail is geen geldige reden om een inhaaltoets niet te maken.

Regels bij het inhalen van A-toetsen

Bij het deelnemen aan inhaaltoetsen gelden de volgende regels:

1. Absentie bij een inhaaltoets dient in alle gevallen volgens de hierboven beschreven regels van tevoren aan de meldkamer gemeld te worden.
2. Op het inhalen van A-toetsen zijn tevens de regels van toepassing die op voorschrift van het Bevoegd Gezag gelden in zake de Examenregelgeving (zie hoofdstuk 5).

2.3.3 Herkansingsregeling

Om leerlingen in de gelegenheid te stellen tegenvallende resultaten te verbeteren is onderstaande herkansingsregeling van kracht.

Algemeen

De volgende algemene regels zijn van kracht:

1. Per jaar mag een leerling voor één vak maximaal één herkansing maken.
2. Het hoogste cijfer van de behaalde resultaten geldt.
3. Voor de mondeling af te nemen A-toetsen geldt dat deze niet herkanst kunnen worden en dat afmelding in geval van ziekte tijdig door een van de ouders/verzorgers moet plaatsvinden bij de meldkamer en de betreffende docent.

In het toetsoverzicht in 3.4 staat wanneer herkansingen en de inschrijvingen zijn. Inschrijving voor herkansingen wordt gedaan in *Itslearning*. Deelname aan de herkansingen zonder inschrijving is niet mogelijk.

Regeling voor klas 6:

1. Iedere leerling heeft recht op maximaal drie herkansingen gedurende het schooljaar.
2. Na periode 1 mogen maximaal twee A-toetsen herkans worden uit periode 1
3. Na periode 2 mogen maximaal twee A-toetsen worden herkanst uit periode 2
4. Praktische opdrachten (B-toetsen) en mondelinge A-toetsen (literatuurtoetsen) mogen niet herkanst worden.
5. Het niet nakomen van deadlines kan leiden tot het verlies van een herkansing.
6. Ook het verbeteren van je PWS kost je een herkansing.

Leerlingen die een A-toets moeten inhalen, doen dat tegelijk met de leerlingen die de A-toets herkansen.

Wiskunde D

Het schoolexamenvak Wiskunde D valt buiten deze regeling. Voor Wiskunde D is de laatste A-toets aan het eind van periode 3 na de laatste toetsweek. Het precieze moment wordt in overleg met de lesgroep nader bepaald. Na die A-toets kunnen leerlingen ervoor kiezen om deze A-toets uit periode 3 te herkansen, ongeacht het aantal herkansingen dat ze voor andere vakken gebruikt hebben.

Gespreid examen

Voor leerlingen die gespreid examen doen geldt dat ze in beide schooljaren 2 herkansingsmogelijkheden hebben. Verder gelden dezelfde regels als voor leerlingen die het examenjaar in een jaar doen.

Regels bij het herkansen van A-toetsen

Bij het deelnemen aan herkansingstoetsen gelden de volgende regels:

1. Je moet je tijdig en op de door de school kenbaar gemaakte wijze opgeven voor de herkansing(en).
2. Als je afziet van deelname aan een opgegeven herkansing en dit uiterlijk 24 uur van tevoren persoonlijk aan de bovenbouwondersteuner en het roosterbureau gemeld hebt, behoud je een herkansingsmogelijkheid voor een *andere* toets. Als je je niet tijdig of niet correct hebt afgemeld, wordt ervan uitgegaan dat je gebruik hebt gemaakt van de betreffende herkansingsmogelijkheid.
3. Een leerling die zonder geldige reden lessen verzuimt voorafgaand aan de herkansingstoets, wordt het recht op herkansing, ook met terugwerkende kracht, ontzegd; het oorspronkelijk behaalde cijfer blijft staan.
4. Op het herkansen van A-toetsen zijn tevens de regels van toepassing die op voorschrift van het Bevoegd Gezag gelden in zake de Examenregelgeving (zie hoofdstuk 5).

2.3.4 Algemene regeling herkansing van een toets, die aantoonbaar niet vanwege aan leerlingen te wijten redenen is mislukt

Als in één klas door meer dan 50% van de leerlingen voor een toets een cijfer lager dan 5,5 behaald, kan een herkansing gegeven worden.

1. Deze herkansing vindt plaats binnen een redelijke termijn, maar niet voordat het mislukken van de toets met de klas grondig geëvalueerd is en mogelijkheid tot reparatie van kennis en vaardigheden gegeven wordt.
2. De docent kan zelf het besluit nemen tot een herkansing; hij meldt dit bij de directie.
3. Doet de betreffende docent dit niet, dan kan de mentor of een groep van ten minste vijf leerlingen bij de directie een verzoek tot herkansing indienen. Dit verzoek dient met redenen omkleed te zijn.
4. De directie neemt, de betrokken partijen gehoord hebbend, een beslissing. Deze beslissing is bindend.
5. Betreft de geboden herkansing een gecoördineerde toets, dan kan aan leerlingen uit andere klassen met een cijfer lager dan 5,5 de mogelijkheid tot herkansing worden gegeven.
6. Uiteraard hoeft een leerling niet van de geboden mogelijkheid gebruik te maken.

2.3.5 Verschil van mening over de beoordeling

Wanneer een leerling en een docent van mening verschillen over de beoordeling van een toets, geldt de volgende regeling. In principe beslist de docent. Alleen als de standpunten ver uiteen blijven liggen, kan de leerling zich tot de mentor wenden. De docent wordt daarna gehoord waarna de directie een beslissing neemt.

Wil je bezwaar indienen tegen een cijfer, dan moet je dan binnen 14 dagen na teruggave van het cijfer indienen bij je mentor. Als je je ook met het besluit van de directie niet kunt verenigen, kun je je binnen 14 dagen schriftelijk richten tot de examencommissie. Dit schrijven moet de gronden voor het meningsverschil bevatten en is mede ondertekend te door een van je ouders / verzorgers of voogd. Ook deze commissie doet binnen 14 dagen een bindende uitspraak.

2.4 Regelingen voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte

Leerlingen met een erkende ondersteuningsbehoefte kunnen bij alle examens (schoolexamens en centrale examens) gebruik maken van extra hulpmiddelen en/of krijgen daarvoor meer tijd. Een overzicht van de aanbevolen en wettelijk toegestane mogelijkheden vind je hier. <https://www.cvte.nl/onze-toetsen-en-examens/kandidaten-met-een-ondersteuningsbehoefte>

Bij alle examens geldt de algemene regel dat beoordeling van alle kandidaten plaatsvindt op grond van de voor iedereen geldende exameneisen. Binnen bestaande kaders van wet- en regelgeving kunnen we bij individuele leerlingen met specifieke erkende ondersteuningsbehoeften bij schoolexamens van deze regel afwijken. Het inrichten van zulke 'maatwerktrajecten' vindt altijd plaats in overleg met het zorgteam en de bovenbouwondersteuner Mw. Smeur. In het geval van leerlingen die in het kader van hun schoolexamen willen verdiepen, verbreden of versnellen gaat het initiatief uit van de docent en / of de coördinator BPS, de heer Bekkering.

3. PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING

3.1 Overzicht van de toetsen in klas 6

vak	A-/B-toetsen			C-toetsen		
	P I	P II	P III	P I	P II	P III
Aardrijkskunde	A	A				
Biologie	A	A				
Duits		A A A	A			
Economie	A	A				
Engels	A	A A	A A	C		
Filosofie	A	A				
Frans	A	A A	A A	C	C	
Geschiedenis	A	A				
Griekse T&C	A	A				
Latijnse T&C	A	A				
LO						
LOB					C	
Natuurkunde	A	A				
Nederlands	A A	A	A			C
O&O			B			C
Russisch	B/A B/A	A	B/A			
Scheikunde	A	A			C	
TeHaTex		B/A	CPE			
Wiskunde A	A	A				
Wiskunde B	A	A				
Wiskunde C	A	B/A				
Wiskunde D	A		A			

3.2 Toegestane hulpmiddelen bij A-toetsen

Voor alle vakken:

- Schrijfmateriaal incl. millimeterpapier
- tekenpotlood
- grijs en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geometrische driehoek
- vlakgum
- elektronisch rekenapparaat
- eendelig woordenboek Nederlands

Vak	toegestane hulpmiddelen bij A-toetsen
Aardrijkskunde	Grote Bosatlas 55e druk
Biologie	Binas (6de druk); gewone rekenmachine
Duits	Woordenboek naar en van de vreemde taal (alleen bij literatuurtoetsen en schrijfvaardigheid)
Economie	Gewone rekenmachine
Engels	Woordenboek naar en van de vreemde taal (niet bij literatuurtoetsen en de kijk- en luistertoetsen)
Filosofie	Woordenboek Nederlands. Waarbij geldt dat bij verklaringen en argumentaties domeinspecifieke filosofische definities leidend zijn.
Frans	Woordenboek naar en van de vreemde taal (alleen bij literatuurtoetsen en schrijfvaardigheid)
Geschiedenis	Woordenboek Nederlands. Waarbij geldt dat bij verklaringen de historische definitie leidend is
Griekse T&C	Woordenboek, inclusief grammaticaoverzicht
Latijnse T&C	Woordenboek, inclusief grammaticaoverzicht
Natuurkunde	Gewone rekenmachine; Binas (6de druk)
Nederlands	Woordenboek Nederlands alleen bij leesvaardigheidstoetsen
Scheikunde	Gewone rekenmachine; Binas (6de druk)
Wiskunde A, B, C en D	Grafische rekenmachine (in examenstand). Casio: fx-9860GII(SD); fx-CG50. ; Hewlett Packard: HP Prime; Texas Instruments: TI-84 Plus CE-T; TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS); TI-Nspire CX II-T (zowel versie met als zonder CAS). NumWorks: de grafische rekenmachine van NumWorks. Zie examenblad , ruitjespapier in cm ² .

3.3 Het Profielwerkstuk en de Meesterproef

Profielwerkstuk

Een belangrijk onderdeel van het Schoolexamen is het profielwerkstuk (PWS), waarmee de leerling aan het eind van de Tweede Fase laat zien welke kennis en vaardigheden hij of zij in onderwijs heeft verworven op het gebied van onderzoek doen. Aan het eind van de vijfde klas kiest de leerling voor welke twee vakken hij/zij het profielwerkstuk gaat maken en kiest hij/zij het onderwerp. Het profielwerkstuk wordt in de eerste twee periodes van klas 6 gemaakt. Tot de herfstvakantie heeft de leerling regelmatig contact met zijn/haar eerste begeleider.

Het profielwerkstuk moet uiterlijk **woensdag 11 december 15.00 uur** bij beide begeleiders zijn ingeleverd. In de week van 13 januari vindt het beoordelingsgesprek plaats met de begeleiders. Het minimale cijfer dat behaald moet worden is een 4. Is dit cijfer niet behaald, dan moet de leerling verplicht een herkansing inzetten om te verbeteren. Overigens is het inzetten van een herkansing om te verbeteren ook in andere gevallen mogelijk. Overschrijding van de deadline kost de leerling een punt per week. Wanneer uiteindelijk geen 4 wordt behaald, kan de leerling geen eindexamen doen en is hij of zij per definitie gezakt!

Van **maandag 16 december t/m donderdag 19 december** wordt het werkstuk gepresenteerd in het bijzijn van je begeleider, een docent Nederlands en ander publiek. **Vrijdag 20 december** is er een plenaire presentatie van geselecteerde werkstukken voor ouders en/of verzorgers, docenten en leerlingen.

Voor de opzet van het profielwerkstuk is gekozen voor de volgende uitgangspunten:

- 1 Het werkstuk heeft een relatie met tenminste twee vakken.
- 2 Het onderwerp is vrij, de begeleidende docent kan je daarbij sturen en suggesties doen als je zelf niet tot een keus kunt komen.
- 3 In principe wordt het werkstuk door twee leerlingen gemaakt.
- 4 Het profielwerkstuk kun je in verschillende vormen presenteren worden, maar dient wel vergezeld te gaan van een schriftelijk verslag en een logboek, waarin jullie verantwoording afleggen over de 80 uur die jullie aan het werkstuk besteed hebben.
- 5 Het onderwerp laat je aan het einde van klas 5 goedkeuren door de begeleidende docenten. De echte werkzaamheden kunnen pas na deze goedkeuring starten.
- 6 Je bent van tevoren op de hoogte van de criteria die gehanteerd worden bij de beoordeling.

Als een leerling van een van bovenstaande regels wil afwijken kan dat alleen met toestemming van de coördinator PWS. Zie voor meer gedetailleerde beschrijving van de regels en de beoordelingscriteria het PWS-boekje (ook op de site te vinden).

De meesterproef

Het Technasium wordt afgesloten met een zogenoemde "meesterproef". De tijdsbesteding komt neer op 200 sl. De natuurwetenschappelijk-theoretische verdieping van de meesterproef telt als het PWS-cijfer. Eindpresentaties Meesterproef staan gepland in de week van **31 maart tot en met 4 april 2025**.

3.4 Toetsrooster 2024 - 2025

In de tabel staat de week waarin een toets of proefwerk gegeven wordt. Zie ook de vak-PTA's voor meer informatie over deze toetsen. Huiswerkoverhoringen mogen altijd gegeven worden.

Klas 6		A-toetsen: gecoördineerd op een vast uur	praktische opdrachten en handelingsdelen	Inhalen / overigen
	Periode 1		En (C); Fa (C); Ru (B); Te (B)	
36	Week 1: ma 2 – vr 6 sep			
37	Week 2: ma 9 – vr 13 sep			Herkansing A-toetsen uit P4 klas 5 op dinsdag 10 september
38	Week 3: ma 16 – vr 20 sep			
39	Week 4: ma 23 – vr 27 sep		Fa (A4 - schrijven)	
40	Week 5: ma 30 sep – vr 4 okt			Wo 2 okt '24 ouder- en leerlingenavond
41	Week 6: ma 7 – vr 11 okt	Ne (A3 – taalvaardigheid)		
42	Week 7: ma 14 – vr 18 okt			
43	Week 8: ma 21 – vr 25 okt			
44	26 okt – 4 nov.		Herfstvakantie	
45	Week 9: ma 5 – vr 8 nov			Inleveren leeslijst NE
	Periode 2		Fa (C); LOB (C); (Sk (C)) ² ; Te (B); WiC (B)	
46	Week 1: ma 11 – vr 15 nov	Toetsweek 1:		Start TW 1: Do 14 november
47	Week 2: ma 18 – vr 22 nov	Ak; Bi; Ec; En; Fi; Fa; Gr; Gs; La; Na; Ne (2x); Ru ³ ; Sk; WiA; WiB; WiC; WiD		Einde TW1: Vr 22 november
48	Week 3: ma 25 – vr 29 nov			Inhaal TW 1 op dinsdag 26 & woensdag 27 november.
49	Week 4: ma 2 – vr 6 dec			
50	Week 5: ma 9 – vr 13 dec			Inleveren PWS uiterlijk op woensdag 11 december 15:00 uur.
51	Week 6: ma 16 – vr 20 dec	Ne: PWS-presentaties		Vr. 20.12.24: kerstontbijt
52/1	21 dec – 5 jan		Kerstavakantie	
2	Week 7: ma 6 – vr 10 jan			
3	Week 8: ma 13 – vr 17 jan			Beoordelingsgesprekken PWS
4	Week 9: ma 20 – vr 24 jan	KLT (A): Du (21 jan '25), Fa (20 jan '25), En (22 jan '25)		

		A-toetsen	Praktische opdrachten (B) en handelingsdelen (C)	Inhalen / overigen
	Periode 3	Te (CPE)	Ne (C); O&O (B & C); Ru (B)	
5	Week 1: ma 27 – vr 31 jan			
6	Week 2: ma 3 – vr 7 feb			
7	Week 3: ma 10 – vr 14 feb	Toetsweek 2 (begin) Ak, Bi; Ec; Fi; Fa; Gr; Gs; La; En, Na, Ru; Sk, Te, WiA; WiB; WiC		Start TW2 op donderdag 13 februari. Loopt door, na de voorjaarsvakantie, tot en met donderdag 27 februari.
8	15 – 23 feb		Voorjaarsvakantie	
9	Week 4: wo 24 – vr 28 feb	Toetsweek 2: (einde)		Einde TW2
10	Week 5: ma 3 – vr 7 mrt	Mondelingen Du & Fa van donderdag 6 tot en met donderdag 13 maart		Inhaal TW2 op maandag 3, dinsdag 4 en woensdag 5 maart. Deadline herkansing PWS op woensdag 5 maart.
11	Week 6: ma 10 – vr 14 mrt			Inschrijven herkansing TW1 & TW2 op woensdag 12 en donderdag 13 maart.
12	Week 7: ma 17 – vr 21 mrt			Herkansing TW1 & TW2 Deadline meesterproef verslag op vrijdag 21 maart,
13	Week 8: ma 24 – vr 28 mrt	Ru (A4 – literatuurges.) Mondelingen En & Ne van woensdag 26 maart tot en met dinsdag 1 april		
14	Week 9: ma 31 mrt - vr 4 apr			Eindpresentatie Meesterproef in deze week
	Periode 4			
15	Week 1: ma 7 – vr 11 apr			Woensdag 9 april cijfercontrole
16	Week 2: ma 14 – vr 18 apr		Projectweek	
17/18	19 apr – ma 5 mei		Meivakantie	
19	Week 3: di 6 – vr 9 mei	Start CSE T1 vrijdag 9 mei		
20	Week 4: ma 12 – vr 16 mei			
21	Week 5: di 19 – vr 23 mei			
22	Week 6: ma 26 – wo 28 mei	Eind CE T1 maandag 26 mei		Gala op woensdag 28 mei
23	Week 7: ma 2 – vr 6 juni			
24	Week 8: di 10 – vr 13 juni			Donderdag 12 juni uitslag T1
25	Week 9: ma 16 – vr 20 juni	Start CE T2: dinsdag 17 juni		
26	Week 10: ma 23 – vr 27 juni	Eind CE T2 dinsdag 24 juni		

27	Week E1: ma 30 jun – vr 4 juli			Dinsdag 2 juli uitslag T2 Vr 4 juli diploma-uitreiking Nieuwe Kerk
28	Week E2: ma 7 – vr 11 juli			
	12 juli – 24 augustus		Zomervakantie	

4. Het PTA per vak

4.1 Aardrijkskunde

Klas 6	Aardrijkskunde		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Wonen in Nederland	Wonen in Nederland: hele boek + vragen.	A	90	(A5) 3/18	E1 ⁴	Ja
2	Systeem Aarde	Systeem Aarde : hele boek + vragen.	A ⁵	90	(A6) 3/18	C1	Ja
3							
weging SE totaal	Klas 4: A1 (2/18) + A2 (2/18) + B (2/18)	klas 5: A3 (3/18) + A4 (3/18)			6/18		

4 Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus aardrijkskunde 2025](#)

5 Deelname aan de aardrijkskunde-olympiade kan leiden tot een bonus van maximaal 0,3 op de A-toets Systeem Aarde (0,1 bij serieuze deelname; 0,2 bij >27 punten; 0,3 bij >30 punten)

4.2 Biologie

Klas 6	Biologie		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Regeling intern milieu Hormonen Sport	5VWO H. 12 & 13 6VWO: H 19	A	90	(A4) 2/13	B2 t/m B4 & B6 ⁶	Ja
2	Planten DNA Eiwit	6VWO H. 20, 17 & 18	A	90	(A5) 2/13	B1 t/m B3 C1; D1; D2	Ja
3	examentraining						
Weging SE totaal	Klas 4: (A1) 2/13 + (B1) 1/13	Klas 5: (A2) 2/13 + (A3) 2/13 + (B2) 2/13			4/13		

⁶ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus biologie 2025](#)

4.3 Duitse taal en literatuur

Klas 6	Duits		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
Periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Schreibfertigkeit						
2	Schreibfertigkeit ⁷	Schreibfertigungsportfolio (PI & II)	A	Ca. 60 Stunden	(A3) 3/20	A; D; E ⁸	
	Hör-, Sehfertigkeit	Hör-/ Sehfertigkeit CITO / Woots ⁹	A	75	(A4) 5/20	B	
	Sprechfertigkeit	Sprechfertigkeit (Sprechen bzw. Gespräche führen)	A	15	(A5) 4/20	C	
3	Literatur (Bücher) ¹⁰	Mündliche Prüfung bezüglich der sechs gelesenen Werke	A	30	(A6) 4/20	A; C; E	
weging SE totaal	Klas 4: -	Klas 5: (A1) 2/20 + (A2) 2/20			16/20		

⁷ Het *Schreibfertigungsportfolio* (P1 en P2) is cumulatief en formatief geconcipieerd: leerlingen schrijven teksten, krijgen daar, indien tijdig ingeleverd en gewenst, feedback op en kunnen hun teksten verbeteren. Het eindcijfer voor het portfolio geldt als een A- toets die belangrijke vaardigheden in domein D toetst, maar kan **niet** als zodanig worden herkanst.

⁸ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus moderne vreemde talen 2025](#)

⁹ Toetsdatum is door CITO vastgesteld op dinsdag 21 januari 2025

¹⁰ Indien op de boekentoetsen in klas 4 en 5 een 7.0 of hoger behaald worden, maken deze niet langer onderdeel uit van het mondeling in klas 6. Zodoende kan het zijn dat gedurende het mondeling over 4,5 of 6 gelezen werken gesproken wordt.

4.4 Economie

Klas 6	Economie		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Economische groei en economisch beleid	PE: Economische groei, + Conjunctuur en Economisch beleid t/m hoofdstuk 2 paragraaf 1; samengevat economie domein H ; uitgereikt materiaal en aantekeningen	A	90	(A3) 1/4	A; D; E; H; I ¹¹	
2	Economisch beleid (fiscaal en monetair), Keynesiaanse modellen, IS-MB-GA model, markt en overheid	PE: Economische groei + Conjunctuur en economisch beleid; uitgereikt materiaal Keynesiaanse modellen; samengevat economie, modules vraag en aanbod en markt en overheid	A	110	(A4) 1/4	A; D; E; G; H; I; K	
3	Herhaling en verdieping alle examenstof, oefenexamens	PE: Economische groei + Conjunctuur en Economisch beleid + Samengevat economie + uitgereikt materiaal en aantekeningen				A; D; E; F; G; H; I	
weging SE totaal	Klas 4 ---	Klas 5 (A1) 1/4 + (A2) 1/4			2/4		

¹¹ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus economie 2025](#)

4.5 Engelse taal en literatuur

Klas 6	Engels		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Watching a play Literature I: Shakespeare	Shakespeare in Diever Shakespeare play + reader	C A	Ca. 120 90	- (A3) 2/14	B & E E ¹²	
2	Listening Writing: essay	CITO kijk- en luistertoets argumentative essay	A A	55 90	(A4) 2/14 (A5) 2/14	B ¹³ D & F	
3	Literature II: oral exam Speaking: oral exam	six books from our selection conversation skills	A A	15 ¹⁴	(A6) 2/14 (A7) 3/14	E C	
weging SE totaal	Klas 4: -	Klas 5: (A1) 1/14 + (A2) 2/14			11/14		

¹² Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus moderne vreemde talen 2025](#)

¹³ Toetsdatum is door CITO vastgesteld op woensdag 22 januari 2025

¹⁴ Per student in tweetallen; 20 minuten als zij of hij het alleen doet. Literatuur en spreekvaardigheid worden gelijktijdig getoetst

4.6 Filosofie

Klas 6	Filosofie		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Wat kunnen we weten?	Syllabus, aantekeningen en los materiaal Dossieropdracht: primaire teksten lezen (4x, onvoldoende/voldoende)	A ¹⁵	110	(A5) 4/15	A1, A2, D ₁₆	Ja
2	De vraag naar de mens in relatie tot techniek en wetenschap	Kwesties 1 & 2 incl. primaire teksten + relevante onderdelen uit kwesties 3 & 4 Zie studiewijzer voor nadere specificatie. Examendossier (participatie en opdrachten; individueel) is af te ronden in delen; inleveren laatste deel uiterlijk week 3	A ¹⁷	110	(A6) 2/15	A, B, C, E	Ja
3	De vraag naar de mens in relatie tot techniek en wetenschap	Examenvoorbereiding					
Weging SE totaal	Klas 4: (A1) 1/15	Klas 5: (A2) 2/15 + (A3) 2/15 + (A4) 2/15 + (B1) 2/15			6/15		

¹⁵ 80% toets + 20% dossieropdracht (toets is herkansbaar, dossieropdracht niet)

¹⁶ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus filosofie 2025](#). Een nadere uitwerking van de vaardigheden van domein A vind je daarin op pagina 66 - 67

¹⁷ 80% toets + 20% examendossier (toets is herkansbaar, dossieropdracht niet)

4.7 Franse taal en literatuur

Klas 6	Frans		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Literatuur, schrijf-, luister-, spreek- en leesvaardigheid	Literatuur: behandelde hoofdstukken va. realisme	A	55	(A4) 1/16	E2; E3 ¹⁸	
		Schrijfofdracht	C	55		D1; D2	
2	Schrijf-, luister-, spreek- en leesvaardigheid;	Schrijfofdracht;	C	55		D1; D2	
		SE Kijk- en luistervaardigheid ¹⁹	A	75	(A5) 4/16	B	
		Schrijfvaardigheid ²⁰	A	90	(A6) 3/16	D1; D2	
3	Spreek- en leesvaardigheid;	Mondeling deel I: leeslijst (5 boeken)	A	15	(A7) 2/16	E1	
		Mondeling deel II: spreekvaardigheid	A	15	(A8) 3/16	C1, C2	
		Examentraining					
weging SE totaal	Klas 4: -	Klas 5: (A1) 1/16 + (A2) 1/16 + (A3) 1/16			13/16		

¹⁸ Voor een precieze (stof)omschrijving van de domeinen en het CE zie [syllabus moderne vreemde talen 2025](#)

¹⁹ Toetsdatum is door CITO vastgesteld op maandag 20 januari 2025

²⁰ Deelname aan de schrijftoets is pas toegestaan als beide C-toetsen goed zijn afgerond. Is dit niet gebeurd, dan moet je dit alsnog doen. Je doet dan mee aan de herkansingsronde en het kost dus een herkansing.

4.8 Geschiedenis

Klas 6	Geschiedenis		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Historische Contexten 1 + 2	Steden en burgers in de Lage Landen (1050-1700) Verlichting (1650-1900)	A	90	(A3) 3/11	A; B ²¹	
2	Historische Contexten 3 + 4	China (1842-2001) Duitsland in Europa (1918-1991)	A	90	(A4) 3/11	A; B	
3	Examenvoorbereiding						
Weging SE totaal	Klas 4: -	klas 5: (A1) 2/11 + (A2) 2/11 + (B) 1/11			6/11		

²¹ Voor de precieze (stof)omschrijving van het CE zie de [syllabus Geschiedenis 2025](#)

4.9 Griekse taal en cultuur

Klas 6	Griekse taal en cultuur		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
Periode	<i>globale Leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Examenstof	Gelezen stof + vertaling	A	110	(A6) 4/18	A; B; C ²²	ja
2	Examenstof	Gelezen stof + vertaling	A	110	(A7) 5/18	A; B; C	ja
3	Examenvoorbereiding						
weging SE totaal	Klas 4: (A1) = 1/18, (A2) = 1/18	klas 5: (A3) 2/18 + (A4) 2/18+ (A5) 3/18 = 7/18			9/18		

²² Voor de precieze omschrijving van de domeinen en de te lezen teksten voor het CE zie [syllabus Griekse taal en cultuur 2025](#)

4.10 Latijnse taal en cultuur

Klas 6	Latijnse taal en cultuur		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
Periode	<i>globale Leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Examenstof	Gelezen stof + vertaling	A	110	(A6) 4/18	A; B; C ²³	ja
2	Examenstof	Gelezen stof + vertaling	A	110	(A7) 5/18	A; B; C	ja
3	Examenvoorbereiding						
weging SE totaal	Klas 4: (A1) = 1/18, (A2) = 1/18	klas 5: (A3) 2/18 + (A4) 2/18+ (A5) 3/18 = 7/18			9/18		

²³ Voor de precieze omschrijving van de domeinen en de te lezen teksten voor het CE zie [syllabus Latijnse taal en cultuur 2025](#)

4.11 Lichamelijke opvoeding (LO)

Klas 6	Lichamelijke opvoeding		weging SE	(sub) domeinen
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>		
1	Sportoriëntatie Alle blokken voldaan		Moet voldoende zijn	A; B8; C, D, & E ²⁴
2	Sportoriëntatie Alle blokken voldaan		Moet voldoende zijn	A; B8; C, D, & E
3		Aanvulling LO examendossier Zie bijlage		
weging SE totaal			Letter klas 5 + klas 6	

Toelichting bij PTA voor Lichamelijke opvoeding (LO1 havo/vwo)

Het programma LO bestaat in klas 6 uit een sportoriëntatieprogramma.

Mis je lessen in het sportoriëntatieprogramma, dan krijg je per gemiste les een extra opdracht. Dus:

- 1 les gemist → 1 vervangende opdracht.
- 2 lessen gemist → 2 vervangende opdrachten.
- etc.

Deze vervangende opdrachten staan los van eventuele sancties vanuit school bij ongeoorloofde afwezigheid. Na het sportoriëntatieprogramma worden tot het einde van periode 2 enkele inhaalmomenten aangeboden.

²⁴ Voor nadere uitleg over de domeinen zie [examenprogramma lichamelijke opvoeding](#)

4.12 Loopbaanoriëntatie en – begeleiding (LOB)

Klas 6	LOB		toetssoort
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>	
1			
2	Voorlopige keuze	Onderbouwde voorlopige keuze van je vervolg na het PG	C
3			

4.13 Natuurkunde

Klas 6	Natuurkunde		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Elektromagnetische straling en materie Informatieoverdracht Kracht en beweging Energie en wisselwerking Gravitatie	Stevin H14 Herhaling: Stevin H1, H2, H3, H5, H6, H7, H13.1	A	90	(A3) 3/10	B1, C1, C2, C3, D1, E2 ²⁵	Ja
2	Keuzemodule: kern en deeltjesprocessen Quantumwereld Medische beeldvorming Elektrische & magnetische velden	Stevin katern E3 " <i>Kern, quark en GUT</i> ", Stevin H9 en H15 Herhaling: Stevin H8, H10, H11, H12 en H13.2	A	90	(A4) 3/10	B2, D2, E3, F1	Ja (behalve kern en deeltjes)
3							Nee
weging SE totaal	Klas 4: (B1) 1/10	klas 5: (A1) 1/10 + (A2) 1/10 + (B2) 1/10			6/10		

²⁵ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus Natuurkunde 2025](#)

4.14 Nederlandse taal en literatuur

Klas 6	Nederlands		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Taalvaardigheid: spelling, interpunctie, stijl, woordenschat	KERN theorie (30-37, 82-83, 90-101); KERN werkboek (18-21, 66-85, 92-93); overzicht met taalfouten en examenwoorden	A	90	(A3) 2/20	C ²⁶	Ja
	Schrijfvaardigheid: beschouwende of betogende tekst, 600-800 woorden, inclusief citaten, op basis van uitgereikte artikelen ²⁷ ; twee versies	KERN theorie (30-45, 52-85, 90-109); KERN werkboek (18-25, 30-87); bouwplan	A	110+55	(A4) 5/20	A, D	Ja
2	Spreekvaardigheid	KERN theorie (84-89); KERN werkboek (86-91); hand-out	A	30	(A5) 3/20	B	
3	Literatuur: eindbalans, poëzie-analyse	KERN theorie (130-255); begrippenlijst; hand-out	C	2 uur	0	E	
	Literatuur: mondeling	KERN theorie (130-255); Kritisch literatuur lexicon; Lexicon van literaire werken; Literom; begrippenlijsten; Lezenvoordelijst.nl; Literatuurgeschiedenis.nl	A ²⁸	30	(A6) 6/20	E	
weging SE totaal	Klas 4: (C1): 0/20	Klas 5: (A1) 2/20 +(A2) 2/20			16/20		

²⁶ Voor een precieze (stof)omschrijving van de domeinen zie: [syllabus Nederlandse taal en literatuur 2025](#)

²⁷ Het onderwerp wordt twee weken van tevoren bekendgemaakt. Een week voor de toets leveren leerlingen hun geannoteerde artikel in.

²⁸ Inleveren leeslijst in de week na de **herfstvakantie**.

4.15 Onderzoeken en ontwerpen

Klas 6	O & O		toets soort	Weging SE	(sub)domeinen
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>			
1	Start Meesterproef ²⁹ ; eerst individuele theoretische verdieping				A - D ³⁰
2	Vervolg Meesterproef (PWS)Presentatie verdieping				
3	Afronding Meesterproef Portfolio		B C	(B3) 5/10	A - C C
Weging SE totaal	Klas 4: -	Klas 5: (B1) 2/10 + (B2) 3/10		5/10	

²⁹ Iedereen doet een individuele, theoretische natuurwetenschappelijke verdieping en presenteert dat tijdens de PWS-presentaties (= PWS-cijfer)

Als leerlingen ervoor er voor kiezen het PWS te combineren met de meesterproef, dan gelden de eisen van het PWS voor de individuele, theoretische natuurwetenschappelijke verdieping van de meesterproef. Het cijfer voor de Meesterproef bestaat dan uit een individueel cijfer (20%), tevens PWS-cijfer, een productcijfer (40%) en een procescijfer (40%). Wanneer je klas 6 voor de tweede keer doet mag het cijfer van de meesterproef blijven staan. Totale tijd Meesterproef 200 uur (120 + 80 van PWS)

³⁰ Voor een nadere uitleg van de domeinen zie: [examenprogramma O&O](#)

4.16a Russisch elementair

Klas 2-6	Russisch elementair		toets soort	toets duur	weging	(sub) domeinen
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>				
1	Taalvaardigheid (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luister- en spreekvaardigheid)	Taalportfolio P1 - weektaken	P		1	A, B, C en D ³¹
2	Taalvaardigheid (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luister- en spreekvaardigheid)	Taalportfolio P2 - weektaken	P		1	A, B, C en D
3	Taalvaardigheid (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luister- en spreekvaardigheid)	Taalportfolio P3 - weektaken	P		1	A, B, C en D
4	Taalvaardigheid (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luister- en spreekvaardigheid)	Taalportfolio P4 - weektaken	P		1	A, B, C en D
					Totaal / 4	
<p>Taalportfolio P1-P4: Per periode wordt het cijfer gebaseerd op het gemiddelde van: weektaken; thuistoets; (formatieve)testjes in klas/online; participatie en presentie (minimumeis is het uploaden van 7 onderdelen per periode in <i>itslearning</i>). Naast reguliere weektaken zijn er ook (niet-verplichte) plustaken voor verdieping. De deadline voor het inleveren van de weektaken/thuistoets is steeds aan het einde van de periode.</p> <p>Het is <u>niet</u> mogelijk taken over te hevelen naar de volgende periode. Het jaarcijfer is het gemiddelde van de 4 periodecijfers (aantal periodecijfers/4).</p>						

31 Voor de inhoud van de domeinen: zie [syllabus Moderne Vreemde Talen 2025](#)

4.16b Russische taal en literatuur – examenvariant / certificaatvariant

Klas 4 - 6	Russisch (vervroegd) examen		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
Periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Taalportfolio 1 (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luisteren spreekvaardigheid + literatuur)	spreken (presentatie)	B	15	(B1) 2/10	C2 ³²	
		luisteren (kijk/luisteroets)	A	60	(A2) 2/10	A, B	
2	Taalportfolio 2 (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luisteren spreekvaardigheid + literatuur)	schrijven	A	90	(A3) 2/10	D	
3	Taalportfolio 3 (woordenschat, grammatica, lees-, schrijf-, luisteren spreekvaardigheid, examenteksten + literatuur) Examentraining	literatuur praktische opdrachten bij verplichte leeslijst	B	ca. 20 uur	(B2) 1/10		
		literatuurgeschiedenis + verplichte leeslijst	A	90	(A4) 2/10		
weging SE totaal	Klas 2 - 5: (A1) 1/10 (toets taalvaardigheden extern / jaarcijfer) ³³	klas 6: (B1) 2/10 + (A2) 2/10 + (A3) 2/10 + (B2) 1/10 + (A4) 2/10			9/10		

SE Russisch (spreken-luisteren-schrijven-literatuur) A2-B1-B2: 50%;
 CE Russisch (leesteksten; A): 50%, **Maandag 26 mei 2025 09:00-11:30**.
 SE presentatie A2+: je bereidt een presentatie voor van max. 5 minuten in het Russisch over een zelf gekozen onderwerp en maakt verplicht een hulpwoordenlijst voor de toehoorder + een quizvraag
 SE luisteren A2+: je beantwoordt vragen bij een of meerdere audio- / videofragmenten binnen vastgestelde tijd.
 SE schrijven A2+: brief / blog / post / commentaar / eenvoudig betoog schrijven (oefenen met schrijfbundel). Woordenboek NL/RU – RU/NL toegestaan.
 SE literatuur: Praktische opdrachten bij leeslijst (2 verplicht en 3 naar keuze) en schriftelijke toets bij leeslijst + literatuurgeschiedenis
Certificaatvariant (Russisch elementair klas 6): indien het vak niet wordt afgesloten met het centraal examen maar met een certificaattoets A1-A2 in klas 6: periodescijfers P1 en P2 + cijfer certificaattoets / 3 = eindcijfer Russisch elementair (certificaatvariant klas 6)

³² Voor de inhoud van de domeinen: zie [syllabus Moderne Vreemde Talen 2025](#)

³³ Jaarcijfer = gemiddelde cijfer voorexamenjaar. Toets taalvaardigheden extern = cijfer dat een externe leerling zonder jaarcijfer op de toets taalvaardigheden behaalt. Herkansing van deze toets is niet mogelijk.

4.17 Scheikunde

Klas 6	Scheikunde		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Zuren en basen; Redoxreactie; Molecuulbouw en stoffeigenschappen; Groene chemie; Chemie van het leven; Buffers en enzymen	Hoofdstukken 8, 9, 12, 15, 16 & 17 & micro/macro	A	110	(A4) 3/17	Materie R1, R2, R3 R&A1 T2, T3, T4, T5, T6 Chemie van het leven ³⁴	Ja
2	Redoxreacties; Molecuulbouw en stoffeigenschappen; Groene chemie; Chemische analyse; Kunststoffen; Accu's en brandstofcellen; Nieuwe materialen; Blokschema's Suikermodule (bezoek Suikerunie)	Hoofdstukken 10 t/m 15, 18 & suiker- module & micro/macro & stencils bindingen en evenwichten	A	110	(A5) 4/17	Materie R1, R2, R3, R4, R5 R&A1, R&A2, R&A3 T1, T2, T3, T4, T5, T6	Ja
3	Eindexamentraining + eindexamen-voorbereiding	Hoofdstuk 19					
weging SE totaal	Klas 4: (B1) 1/17 + (A1) 1/17	Klas 5: (B2) 2/17 + (A2) 3/17 + (A3) 3/17			7/17		

³⁴ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus Scheikunde 2025](#)

4.18 TeHaTex

Klas 6	Tekenen		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Start praktische opdracht						
2	Praktische opdracht voorbereiding CPE	CPE-oefeningen en coaching op eigen werkproces.	B	Ca. 16 uur	(B3) 4/16	B; A1; A2	
3	Vorbereiding CSE	Onderwerpen van CSE naar aanleiding van het examenthema syllabus Kunst en Leven ³⁵	A	90	(A2) 4/16	B; A1; A2	
	Praktische opdracht CPE + herhaling behandelde theorie eindexamen thema CSE Kunst en Leven	Eindopdracht aan de hand van aangereikte opgaven CPE en CSE syllabus Kunst en Leven	CPE	Ca. 23 uur		B; A1; A2	
Weging SE totaal	Klas 4: -	Klas 5: (B1) 2/16 + (A1) 4/16 + (B2) 2/16			8/16		

³⁵ Voor een nadere (stof)omschrijving van dit thema zie [syllabus beeldende vakken vwo 2025](#)

4.19 Wiskunde A

Klas 6	Wiskunde A		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
Periode	<i>globale Leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Rijen en recursie Periodieke functies Functies bewerken Verbanden Vaardigheden	Dictaat vaardigheden MW 12 ^e VWO wiA deel 3: H14 MW 12 ^e VWO wiA deel 4: H18, H19, H22 (t/m 22.3) Vaardigheden 9, 10 en 11 Behandelde opgaven	A	90	(A2) 3/12	A; B1; C; D1 ³⁶	Ja
2	Differentiëren, Exponentiële en logaritmische functies Verbanden rest Vaardigheden Onderzoekopgaven en combinatoriek	MW 11 ^e A 6 VWO: H20, H21, H22 (rest) Vaardigheden 9, 10 en 11 Behandelde opgaven Dictaat	A	90	(A3) 4/12	A; B; C; D2; D3; E1	Ja
3	Examenvoorbereiding						
Weging SE totaal	Klas 4: -	klas 5: (B1) 2/12 + (A1) 3/12			7/12		

36 Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus Wiskunde A 2025](#)

4.20 Wiskunde B

Klas 6	Wiskunde B		toets- soort	toets- duur	weging SE	(sub)domeinen
periode	globale leerstof	toetsstof				
1	Limietrekenen, toepassingen van integreren, bewegingsvergelijkingen, functies onderzoeken	MW B dl. 3, 12e ed §16.2 & H18 MW B dl. 4, 12e ed H19, deel H21 & Vaardigheden	A	90	(A3) 3/12	A ³⁷ , B, C
2	Goniometrische formules (o.a. som- en verschilformules, verdubbelingsformules), functies onderzoeken, meetkunde	MW B dl. 4, 12e ed Deel H21, H20, H22 & Vaardigheden	A	90	(A4) 4/12	A, D, E
3	Examenvoorbereiding					
Weging SE totaal	Klas 4: -	klas 5: (A1) 3/12 (A2) 2/12			7/12	

37 Voor een nadere uitwerking van de domeinen, zie het [examenprogramma wiskunde B](#)

4.21 Wiskunde C

Klas 6	Wiskunde C		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub) domeinen	CE?
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>					
1	Vaardigheden Rijen Systematisch tellen Logisch redeneren Rekenen Onderzoeken	MW 12 ^e C deel 3: vaardigheden 6, 7 en 8; H14 Rij & H17 Dictaat rekenen en onderzoeken	A	90	(A2) 3/12	A; B; C; F ³⁸	Ja
2	Keuzeonderwerp Perspectief Vorm en ruimte Afsluiting formules en verbanden Vaardigheden	PO Wiskunde in maatschappij en in cultuurhistorische context MW 12 ^e C deel 3: H16 MW 12 ^e C deel 4: H18 & H19 Afsluiting formules en verbanden Vaardigheden 9 en 10 (gedeeltelijk)	B A	Ca. 8 uur 90	(B3) 1/12 (A3) 3/12	A2; H A; B; C; G	 Ja
3	Examenvoorbereiding						
Weging SE totaal	Klas 4: -	klas 5: (B1) 1/12 + (B2) 1/12 + (A1) 2/12			7/12		

38 Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen en van het CE zie [syllabus Wiskunde C 2025](#)

4.22 Wiskunde D

Klas 6	Wiskunde D		toets soort	tijds duur	weging SE	(sub)domeinen
periode	<i>globale leerstof</i>	<i>toetsstof</i>				
1	Correlatie & regressie Kegelsneden Reeksontwikkelingen	6 VWO D (11e ed.): H1 & H3 Analyses met JASP, o.a. hypotheses toetsen.	A ³⁹	55	(A5) 1/7	B6-7; D2: F; G ⁴⁰
2	Rijen, recursie & webgrafieken Voortgezette integraalrekening	4VWO D: H5 & H6 6VWO D (11e ed.) Keuze: Voortgezette integraalrekening	-	-	-	C1
3	Differentiaalvergelijkingen Functies met twee variabelen	P2 & 6VWO D (11e): H4 & H5	A ⁴¹	90	(A6) 2/7	C2 – 3; F
Weging SE totaal	Klas 4: -	klas 5: (A1) 1/7 + (A2) 1/7 +(A3) 1/7 + (A4) 1/7			3/7	

³⁹ In periode 1 zit een praktisch deel op de computer dat in de les wordt afgerond.

⁴⁰ Voor de precieze (stof)omschrijving van de domeinen van het SE zie het [examenprogramma Wiskunde D](#)

⁴¹ De A-toets Wiskunde D is aan het eind van periode 3 (na de laatste toetsweek) en kan in alle gevallen worden herkanst.

5. EXAMENREGELGEVING

Onderdelen van het schoolexamen kunnen vanaf klas 4 tot en met klas 6 worden afgenomen. Daarom moeten leerlingen vanaf het begin van klas 4 duidelijk weten welke toetsen in welk leerjaar afgenomen.

n worden, welke alleen meetellen voor de overgang, welke meetellen voor de overgang en het Schoolexamen en welke alleen voor dit laatste meetellen. Ook de weging van de toetsen zowel voor de overgang als voor het examendossier moet bekend zijn, evenals de herkansingsregeling voor beide.

Hierna worden de volgende onderdelen besproken:

- Examens in de Tweede Fase:
- Centraal examen en schoolexamen
- Slaag-/zakregeling
- Examendossier
- Praktische opdrachten, handelingsdeel en het examendossier
- Verschil van mening over de beoordeling
- De examencommissie
- Deelname aan de toetsen
- Onregelmatigheden
- Ontheffingen
- Examenreglement v.w.o.-h.a.v.o.-v.m.b.o. van Openbaar Onderwijs Groep Groningen.

5.1. Examens in de Tweede Fase

5.1.1. Centraal Examen (CE), Schoolexamen (SE) en het combinatiecijfer

Vakken met een Schoolexamen en een Centraal Examen:

Nederlands	alle moderne vreemde talen
Latijn	Grieks
Economie	Geschiedenis
Aardrijkskunde	Filosofie
Tehatex	Wiskunde ABC
Scheikunde	Natuurkunde
Biologie	

Vakken met uitsluitend een schoolexamen

Maatschappijleer; Lichamelijke opvoeding; O&O; Wiskunde D.

Combinatiecijfer

Het behaalde cijfer van het vak maatschappijleer wordt afgerond op 0 decimalen en vormt samen met het op 0 decimalen afgeronde cijfer voor het PWS het combinatiecijfer. Alle twee de onderdelen wegen even zwaar en worden dus vóór de berekening afgerond. Dit combinatiecijfer telt op de eindlijst op dezelfde manier mee als een vak met alleen een schoolexamen. Voor elk van beide onderdelen geldt dat minimaal een 4 moet zijn behaald.

5.1.2. De afronding van SE's, CE's en Eindcijfers

In onderstaande wordt onderscheid gemaakt tussen 3 soorten cijfers: *SE-eindcijfer*, *CE-cijfer* en *eindcijfer*. Het *SE-eindcijfer* is het gemiddelde van alle schoolexamens; dat wordt afgerond op een rond getal (zonder decimalen) wanneer het een vak met alleen een schoolexamen betreft, maar wordt afgerond op een cijfer met 1 decimaal wanneer het een vak met SE en CE betreft.

- afronding van *SE-eindcijfers* voor vakken met SE en CE:
5,44 -> 5,4
5,45 -> 5,5

- afronding van *SE-eindcijfers* voor vakken met alleen SE:
5,44 -> 5,4 -> 5
5,45 -> 5,5 -> 6

Het *CE-cijfer* is altijd een cijfer met 1 decimaal.

Het *eindcijfer* is in geval van vakken met alleen een SE altijd het op 0 decimalen afgeronde *SE-eindcijfer* (zie boven). In geval van vakken met SE en CE, is het *eindcijfer* het op 0 decimalen afgeronde gemiddelde van het op 1 decimaal afgerond *SE-eindcijfer* en het op 1 decimaal afgeronde *CE-cijfer*. Wanneer de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien het cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond. Bij vakken met een CE wordt bij de afronding dus NIET gekeken naar het tweede decimaal.

- SE = 7,4; CE = 7,6 -> gemiddeld 7,5 -> *eindcijfer* 8
- SE = 5,4; CE = 5,5 -> gemiddeld 5,45 -> *eindcijfer* 5

5.1.3 Slaag-/zakregeling (zie examenbesluit, artikel 49)

Volgens het eindexamenbesluit is een leerling geslaagd als hij:

1. voor al zijn vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* een 6 of meer heeft behaald;
2. voor één van zijn vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* een 5 en voor de overige vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* een 6 of meer heeft behaald;
3. voor één van zijn vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* 4 en voor de overige vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de *eindcijfers* tenminste 6,0 bedraagt, dan wel
4. voor twee van zijn vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld als *eindcijfer* 4 en voor één van deze vakken als *eindcijfer* 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een *eindcijfer* is vastgesteld, als *eindcijfer* 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de *eindcijfers* tenminste 6,0 bedraagt;
5. voor alle vakken op het centraal examen (CE) gemiddeld een 5,5 heeft behaald (m.a.w.: als het gemiddelde van alle *CE-cijfers* gemiddeld een 5,5 is);
6. voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde (A, B of C) als *eindcijfer* minimaal een 6 en ten hoogste één 5 heeft behaald.

Bovendien geldt dat geen van de *eindcijfers* van onderdelen van het combinatiecijfer, lager is dan 4, en dat het vak lichamelijke opvoeding beoordeeld is als "voldoende" of "goed".

5.1.4 Aantekening 'cum laude'

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vwo met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

- a. ten minste het gemiddelde *eindcijfer* 8,0, berekend op basis van de *eindcijfers* voor:
 - 1°. de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het combinatiecijfer, en de vakken van het profieldeel, en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste *eindcijfer* is vastgesteld, en
- b. ten minste het *eindcijfer* 7 of ten minste de kwalificatie "voldoende" voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 50 examenbesluit VO.

5.1.5 Examendossier

Het schoolexamen heeft de vorm van een examendossier. In de bovenbouw van het VWO werkt de leerling aan de samenstelling van het examendossier en aan het voldoen aan de eisen die aan dit dossier gesteld worden.

Het examendossier is dus enerzijds een overzicht van eisen waaraan de leerling moet voldoen, met de daarbij behorende gewichten voor de verschillende onderdelen. Anderzijds bevat het alle SE-toetsen die de leerlingen voor het vak heeft afgelegd. Het examendossier wordt door de school bewaard tot een half jaar na het CSE. Leerlingen die onderdelen van hun examendossier na afloop daarvan willen ophalen, kunnen daartoe een schriftelijk verzoek indienen bij de examensecretaris, mevrouw P.S. Gombert.

Inhoud van het examendossier

In de examenprogramma's van de diverse vakken is beschreven welke onderdelen in het Schoolexamen aan de orde moeten komen. Tevens is aangegeven welke toetsvormen in het examendossier gehanteerd worden.

Voor de meeste vakken is daarbij de volgende indeling gehanteerd:

- a. toetsen met gesloten en/of open vragen (A-toetsen)
- b. praktische opdrachten (B-toetsen)
- c. handelingsdeel (totaal van C-toetsen)

5.2 Praktische opdrachten, handelingsdeel, examendossier

5.2.1 Praktische opdrachten

Praktische opdrachten (B-toetsen) zijn bedoeld om vaardigheden te toetsen. Een praktische opdracht in het kader van het Schoolexamen heeft een beperkte studielast (10 tot 20 uur) en een concreet eindresultaat. Het gaat echter niet alleen om het eindproduct, maar ook om het proces waarin diverse vaardigheidselementen geïntegreerd moeten worden gebruikt. De leerling moet zijn activiteiten documenteren in een logboek of in een andere, door de docent vast te stellen vorm, zodat deze door de docent bij de beoordeling betrokken kunnen worden.

5.2.2 Handelingsdeel

Het handelingsdeel betreft C-toetsen (zie toetsoverzicht). Verder behoren daartoe opdrachten om een museum of tentoonstelling te bezoeken, een televisieprogramma te bekijken of andere soortgelijke opdrachten. Ook de eindtermen op het gebied van oriëntatie op studie en beroep zijn in het handelingsdeel geplaatst.

Kenmerkend voor de activiteiten in het handelingsdeel is het gegeven dat de leerling deze met goed gevolg heeft uitgevoerd. De beoordeling voor het Schoolexamen beperkt zich dan ook tot de uitspraak 'naar behoren gedaan'. Indien een opdracht niet naar behoren uitgevoerd is, kan een herhalingsopdracht volgen.

5.2.3 Afsluiting van het examendossier

Het Schoolexamen als geheel wordt formeel afgesloten aan het einde van de opleiding.

In de praktijk is er sprake van een flexibele afsluiting. Onderdelen van het Schoolexamen worden namelijk gedurende de hele Tweede Fase afgesloten.

De leerling heeft aan de eisen van het Schoolexamen voldaan als alle toetsen zijn afgelegd (voorzien zijn van een cijfer) en alle voorgeschreven handelingen en activiteiten naar behoren zijn uitgevoerd. Aan deze laatste onderdelen zal geen cijfer worden toegekend. De examinator stelt aan de hand van een notitie vast of een handelingsactiviteit naar behoren is uitgevoerd. Deze notitie maakt onderdeel uit van het examendossier.

Het examendossier moet zijn afgesloten voordat een leerling kan deelnemen aan het Centraal Examen.

5.3 Verschil van mening over de beoordeling

De examinator geeft de kandidaat inzage in de normen die bij het bepalen van het cijfer voor de afgelegde toetsen door hem zijn gehanteerd.

Als een kandidaat in een vak door twee of meer docenten is geëxamineerd, bepalen deze docenten in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen. Komen zij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van de beoordelingen door ieder van hen.

Wanneer een leerling en een docent van mening verschillen over de beoordeling van een toets, geldt de volgende regeling. In principe beslist de docent. Alleen als de standpunten zeer ver uiteen liggen kan de leerling zich tot de mentor wenden. De directie neemt- de docent gehoord hebbende- een beslissing. De leerling moet binnen 14 dagen na teruggave van het cijfer dit bezwaar indienen via de mentor. Als de leerling zich ook met het besluit van de schoolleiding niet kan verenigen, kan hij zich binnen 14 dagen schriftelijk richten tot de Schoolexamencommissie. Dit schrijven dient de gronden voor het meningsverschil te bevatten en mede ondertekend te zijn door een van de wettelijke vertegenwoordigers. Binnen wederom 14 dagen doet de commissie een bindende uitspraak.

5.4 Examencommissie

De examencommissie kent de volgende vaste leden:

Voorzitter	Mevrouw C. Barlag, conrector bovenbouw
Lid	Mevrouw P.S. Gombert, examensecretaris
Lid	Mevrouw Mw. L. Heck-de Weerd, docent Duits.

5.5 Deelname aan de toetsen

- Wanneer een leerling aan een theoretische toets (A-toets) deelneemt, geeft hij daarmee te kennen dat hij zich lichamelijk en geestelijk in staat acht het betreffende onderdeel af te leggen. Het is dus niet mogelijk **achteraf** vast te stellen dat de lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid om de toets af te leggen ontoereikend was.
- Wanneer een leerling verhinderd is aan een toets deel te nemen, doet een wettelijke vertegenwoordiger daarvan vóór de aanvang van de toets mededeling aan de school. Een telefonische mededeling dient later schriftelijk bevestigd te worden. De directie beoordeelt de geldigheid van de reden van verhindering.
- Een in eerste instantie gemiste toets kan, met uitzondering van het gestelde onder Herkansingsregeling, slechts ingehaald en niet herkanst worden.

5.6 Onregelmatigheden

- 1 Wanneer een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
- 2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, kunnen zijn:
 - a het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
 - b het ontzeggen van de deelname of verdere deelname aan een of meer zittingen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - c het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
 - d het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen; indien het hernieuwd examen in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het centraal examen;
 - e een sanctie in lijn met het PTA van het betreffende leerjaar.
- 3 De directeur deelt zijn beslissing binnen twee dagen na constatering van de onregelmatigheid schriftelijk mee aan de kandidaat. In de schriftelijke mededeling wordt gewezen op het bepaalde in dit artikel, lid 4. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, als deze minderjarig is, en aan het College van Bestuur en de inspectie.
- 4 De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de door het College van Bestuur in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag een directeur geen deel uitmaken. In overeenstemming met artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk bij de commissie van beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van sub d van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat als deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

5.6.1 Nadere bepalingen

Bovenop de bepalingen zoals neergelegd in het examenreglement van onze stichting geldt op onze school dat:

- niet alleen het aantoonbaar gebruik, maar ook het loutere bezit van een telefoon, smartwatch of enig ander communicatiemiddel tijdens de zittingsduur van een toets als fraude kan worden aangemerkt;
- bewezen gebruik van generatieve kunstmatige intelligentie (gAI) zoals Chat GPT om eindversies van A-, B- of C-toetsen, van het profielwerkstuk en/of de meesterproef te produceren als fraude kan worden aangemerkt.

5.6.2 Commissie van beroep

De commissie van beroep bestaat uit drie leden die in dienst zijn van het bevoegd gezag. In de commissie zitten in ieder geval een onderwijskundig beleidsmedewerker en de bestuurssecretaris. De bestuurssecretaris zal als secretaris zal fungeren. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter. In de commissie zitten geen medewerkers van de scholen van voortgezet openbaar onderwijs van Openbaar Onderwijs Groep Groningen.

Het adres van de commissie van beroep is: Openbaar Onderwijs Groep Groningen, Postbus 744, 9700 AS Groningen

5.7 Ontheffing(en)

Als een leerling vanwege zijn lichamelijke gesteldheid durend niet in staat is het onderwijs in het vak lichamelijke opvoeding te volgen, kan het bevoegd gezag na overleg met de leerling en een van zijn wettelijke vertegenwoordigers aan deze leerling ontheffing van deelname aan het onderwijs in dit deelvak verlenen. De inspectie wordt van deze ontheffing in kennis gesteld onder vermelding van de gronden waarop deze berust.

In overleg met de sectie LO zal omschreven worden onder welke voorwaarden een leerling in aanmerking kan komen een ontheffing voor dit vak.

In overleg met het IBAT (Intern Begeleidings- en Advies Team) zal worden omschreven onder welke voorwaarden een leerling in aanmerking kan komen voor een dyslexieverklaring en zal worden onderzocht of dit grond kan zijn voor een ontheffing voor (een deel van) een vak.

5.8 Examenreglement

Tot dit PTA behoren:

Het *Examenreglement v.w.o.-h.a.v.o.-v.m.b.o. van Openbaar Onderwijs Groep Groningen*. Deze regeling ligt ter inzage bij het kantoor van de Openbaar Onderwijs Groep Groningen, Leonard Springerlaan 39, 9727 KB Groningen. Tevens is deze regeling opgenomen in de digitale versie van het PTA klas 6 zoals die te vinden is op de website van de school.

Het Examenbesluit VWO-HAVO-VMBO. Ook deze regeling is opgenomen in de digitale versie het PTA klas 6 (in de bijlage) zoals die te vinden is op de website van de school.

5.9 Regels mbt tot leerlingen, die het voorgaande jaar gezakt zijn

Als een leerling niet geslaagd is voor het eindexamen en besluit het laatste jaar op het Praedinius Gymnasium opnieuw te doen, gelden de volgende regels:

1. Alle A-toetsen uit klas 6 van de vakken met een Centraal Examen moeten worden overgedaan (met een aantal uitzonderingen; zie onder).
2. Alle B-toetsen die voldoende waren, mogen blijven staan.
3. Per C-toets beslist de betreffende sectie of de toets al dan niet moet worden overgedaan.
4. Wanneer voor een vak met alleen een Schoolexamen een voldoende is behaald, mag dit resultaat blijven staan.
5. Wanneer het vak LO is afgesloten met een voldoende of een goed, mag dit resultaat blijven staan.

6. Uit klas 5 mogen 2 A-toetsen herkanst worden, om een betere uitgangspositie voor het SE en daarmee CE te creëren. Dit gebeurt in overleg met de bovenbouwondersteuner en/of examensecretaris.

Uitzonderingen op punt 1:

Het boekengedeelte van de mondelinge examens Nederlands, Engels, Frans en Duits hoeft niet overgedaan te worden als de leerling vorig jaar minimaal een 6,5 gehaald heeft. Een leerling die op het boekengedeelte vorig jaar lager dan een 6,5 heeft gescoord, doet het boekengedeelte waarover hij/zij in klas 6 op is bevraagd over.

Spreekvaardigheid bij Nederlands hoeft niet overgedaan te worden als de leerling vorig jaar een voldoende heeft behaald. Spreekvaardigheid bij Engels, Frans en Duits moet *wel* overgedaan worden.

6. HET CENTRAAL EXAMEN

(eerste tijdvak)

Datum	Tijd	Vak	Hulpmiddelen
Vr 9 mei	13.30 – 16.30	Nederlands	
Ma 12 mei	09:00 – 11:30	Tekenen	Rekenmachine
	13.30 – 16.00	Economie	
Di 13 mei	13.30 - 16.00	Engels	Woordenboek van en naar de vreemde taal
Wo 14 mei	13:30 - 16:30	Wiskunde ABC	Grafische rekenmachine ⁴²
Do 15 mei	09.00 – 11.30	Duits	Woordenboek van en naar de vreemde taal
	13.30 - 16.30	Geschiedenis	
Vr 16 mei	09.00 – 12.00	Latijnse taal en cultuur	Woordenboek inclusief grammaticaoverzicht Binas 6 ^e druk ⁴²
	13.30 – 16.30	Scheikunde	
Ma 19 mei	09.00 – 12.00	Filosofie	
	13.30 – 16.30	Aardrijkskunde	
Di 20 mei	09.00 – 12.00	Griekse taal en cultuur	Woordenboek inclusief grammaticaoverzicht Binas 6e druk ⁴²
	13.30 – 16.30	Natuurkunde	
Wo 21 mei	13.30 - 16.00	Frans	Woordenboek van en naar de vreemde taal
Vr 23 mei	13.30 - 16.30	Biologie	Binas 6e druk ⁴³
Ma 26 mei	9.00 - 11.30	Russisch	Woordenboek van en naar de vreemde taal

Bij **alle** vakken is het volgende basispakket toegestaan:

- schrijfmateriaal incl. millimeterpapier
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geometrische driehoek
- vlakgum
- elektronische rekenmachine
- ééndelig woordenboek Nederlands

⁴² Voor de rekenmachines die dit jaar zijn toegestaan: zie 3.2 voor overzicht hulpmiddelen

⁴³ voor de Binas (6e druk) is een erratum uitgegeven. Zie de site www.noordhoffuitgevers.nl > voortgezet onderwijs > zoeken op 'Binas errata'. Het is toegestaan deze errata in Binas te verbeteren